

lichaamsvorming van het nog niet toegediende antigeen geremd kan worden („crowding-out"-effect). In het beschreven patiëntenmateriaal waren 24 kinderen reeds eerder tegen difterie en tetanus en tien tegen difterie alleen ingeënt. Bij twintig van hen werden antilichamen bepaald. Er werd geen verschil gezien met de nog nooit ingeënte groep. Deze getallen zijn echter te klein om hiermee te bewijzen, dat er toen niet een „crowding-out"-effect zou kunnen optreden. De schrijvers adviseren om een jaar na de derde injectie een vierde te laten volgen, vooral bij kinderen waar de vaccinatie al vroeg (vanaf drie maanden) is begonnen.

M. Reyerse

HET LEZEN WAARD

De enorm snelle groei van de bevolking stelt de mensheid voor allerlei problemen, die een wetenschappelijke benadering vereisen. Dit probleem wordt, voor zover het Nederland betreft, besproken door Prof. Dr J. P. van Rooyen (Het bevolkingsvraagstuk. Amsterdam. Meulenhoff, 1961. Prijs f 1,75).

„Het bevolkingsvraagstuk in de wereld", is uit het Frans vertaald (A. Sauvy, Utrecht. Het Spectrum. 1960. Prijs f 2,25) en is verschenen met een voorwoord van Prof. Dr S. J. Groenman.

EUROPEES GERIATRISCH CONGRES

In aansluiting aan een voorlopig bericht over het aanstaande Europees Geriatrisch Congres — (1961) huisarts en wetenschap 4, 98 — kan thans worden medegedeeld, dat hoofdonderwerpen van het congres zullen zijn: de sociale en klinische aspecten van geestelijke stoornissen bij bejaarden (age en mental disability); de haemopoïëse bij bejaarden; ouderdom en kanker. Deze onderwerpen worden respectievelijk op woensdag 13, donderdag 14 en vrijdag 15 september behandeld. Op het programma voor zaterdag 16 september staan een aantal voor huisartsen interessante onderwerpen over „general medical approach". Onder meer komen aan de orde aanpassingsproblemen bij bejaarden, waarover Prof. M. Roth (Engeland), Dr A. T. Welford (Engeland) en Dr J. Bos (Nederland) zullen spreken. Velerlei aspecten van voedingsproblemen van de oude dag worden onder meer behandeld door Prof. Dr J. Groen (Israël), Audrey Z. Baker (Engeland), Dr M. Audier (Frankrijk), Dr A. Haak (Nederland) en Dr J. Th. R. Schreuder (Nederland). Het derde onderwerp vormen seksuele problemen bij bejaarden, te behandelen door S. Braadbaart (Nederland), Prof. J. Hirschmann (Duitsland), Prof. R. Pellegrini (Italië) en Dr R. Swelheim-de Boer (Nederland).

Buiten deze thema's zullen nog enige onderwerpen aan de orde komen, onder andere J. J. M. Michels (Nederland) over hulpmiddelen voor bejaarden in de huispraktijk en Dr R. J. van Zonneveld (Nederland) over het geneeskundig onderzoek van bejaarden.

De bijeenkomsten worden gehouden in het Kurhaus te Scheveningen. Alle voordrachten worden simultaan vertaald in de Engelse, Franse en Duitse taal.

De kosten voor Nederlandse huisartsen bedragen voor de zaterdag (inclusief diner en cabaret) f 20,—. Opgaven worden ingewacht vóór woensdag 16 augustus aan het secretariaat: Burgemeester Patijnlaan 29, Den Haag.

SYMPOSION PROBLEMATIEK ZELFMOORD

De commissie tot voorbereiding van artsen cursussen te Apeldoorn, voortgekomen uit het Centrum Apeldoorn van het Nederlands Huisartsen Genootschap en de afdeling Apeldoorn van de Kon. Ned. Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst, organiseert op 23 september een symposium over de problematiek van de zelfmoord. Waar in Nederland dagelijks een tiental zelfmoordpogingen wordt ondernomen, waarvan twee geslaagde, komt het de commissie gewenst voor nader op de problematiek van de zelfmoord in te gaan.

Inleidingen zullen worden gehouden door Prof. Dr C. S. Kruyt, hoogleraar in de sociologie te Delft en Dr N. Speyer, lector in de sociale psychiatrie te Leiden. Na de middagpauze zal een forum onder leiding van Dr J. C. van Es, huisarts te

Apeldoorn, over het onderwerp discussiëren en vragen behandelen. Van het forum zullen behalve de inleiders deel uitmaken Dr J. M. L. Phaff, huisarts te Leeuwarden, mejuffrouw M. James, psychiatrisch sociaal werkster te Arnhem, Dr J. G. Fernhout, predikant verbonden aan de S.O.S.-dienst te 's-Gravenhage en Drs J. C. H. Bernsen, rector van de St. Joseph-stichting te Apeldoorn.

Het symposium zal worden gehouden in de gehoorzaal van het Juliana Ziekenhuis te Apeldoorn en om 10 uur aanvangen. De lunch zal gezamenlijk worden gebruikt in het Kristalbad-restaurant. Inschrijvingen kunnen worden gericht aan F. Piekema, arts, Ugchelseweg 88 te Apeldoorn, onder gelijktijdige overschrijving van het cursusgeld ad f 10,— op de rekening „artsencursus Apeldoorn" bij de Rotterdamse Bank te Apeldoorn (giro van de bank 824838).

NEDERLANDS HUISARTSEN GENOOTSCHAP

UIT DE CENTRA

Studiegroep Alphen ald Rijn (centrum Leiden)

Voor elke vereniging is het opstellen van een programma voor een nieuw seizoen vaak een moeilijke opgave. Daarom is het wellicht nuttig, als leden van N.H.G.-studiegroepen elders in het land vernemen welke studiemogelijkheden en activiteiten in onze studiegroep tot verwezenlijking kwamen of nog op het programma staan.

De studiegroep telt zeven leden en wij zijn van mening, dat juist een kleine groep de zelfwerkzaamheid der leden bevordert, zodat wij dus eigenlijk niet naar uitbreiding van het aantal leden streven. Het geeft vaak veel meer voldoening een onderwerp zelf te bestuderen — uiteraard vooral literatuurstudie — dan dat men de uiteenzettingen van een specialist aanhoort. Men staat dan dikwijls verbaasd, welke belangrijke gegevens ook van praktische betekenis voor de huisarts uit de gangbare medische tijdschriften zijn te putten; men heeft dezelfde artikelen voorheen wel gelezen, maar blijkbaar onvoldoende ingeprent.

Onze activiteiten bestaan uit:

1 Demonstraties van eigen patiënten (met eventueel bijbehorende specialistische gegevens). In onze studiegroep werden onder andere gedemonstreerd: patiënten met huidafwijkingen, groei stoornissen en spierdystrofieën.

2 Schriftelijke opgave van een probleemgeval: ieder lid geeft een probleemgeval op aan een der andere leden; in de opgave staat de voorgeschiedenis en het onderzoek door de huisarts, soms aangevuld met specialistische en laboratoriumgegevens. De bedoeling is met behulp van deze gegevens tot een differentiële diagnose te komen. Dit dus enigszins in de trant van de klinisch-pathologische conferenties, zoals die in het Tijdschrift worden beschreven. Deze opgaven komen op één avond ter sprake, dus zeven opgaven op een avond.

3 Referaat over een bepaald onderwerp door één der leden, vrijwillig of in opdracht van de studiegroep, te houden. De volgende onderwerpen kwamen onder andere ter sprake: behandeling van ijzergebrekanemieën; menstruatiestoornissen; laboratoriumonderzoekingen door de huisarts; visus- en refractie-onderzoek; obstipatie en laxantia; differentiële diagnose bij icterus.

4 Bestudering en toepassing van eenvoudige therapeutische of diagnostische handgrepen door enkele of alle leden, bijvoorbeeld: bepaling van de circulatietijd en indicaties daartoe; leverfunctieproeven; inspuiting van varices.

5 Opstellen van een onderzoekschema in verband met één bepaalde klacht van de patiënt; de groep heeft zich op dit terrein bezig gehouden met het ontwerpen van een onderzoekschema voor de klacht hoofdpijn — (1961) huisarts en wetenschap 4, 2.

6 Diversen: rondgang door apotheek en praktijkruimte van een der collegae met uitleg over gebruik van instrumentarium en bijzondere geneesmiddelen; bezoeken aan medische centra (bijvoorbeeld een revalidatie-inrichting); voorlichting op het gebied van medische instrumenten (bijvoorbeeld het gebruik van apparaten voor kunstmatige ademhaling); vertonen van films ter beschikking gesteld door de farmaceutische industrie.